

Csaba G. Kiss laureatem Nagrody Rady Miasta Krakowa

2019-09-05

Prof. Csaba G. Kiss, węgierski historyk kultury i literatury, eseista, znawca problematyki środkowoeuropejskiej, otrzymał tegoroczną Nagrodę Rady Miasta Krakowa Nowa Kultura - Nowej Europy im. Stanisława Vincenza, przyznaną promotorom kultury z Europy Środkowo-Wschodniej za wybitne osiągnięcia w popularyzacji kultury tego regionu. Uroczyste wręczenie nastąpiło 4 września podczas XXIX Forum Ekonomicznego w Krynicy-Zdroju.

- Kraków był dla mnie bramą do Europy Środkowej, dzięki Krakowowi 55 lat temu zacząłem się uczyć i odkrywać Europę Środka. Kraków to stolica mojej młodości - powiedział prof. Csaba G. Kiss.

Nagrodę Rady Miasta Krakowa Nowa Kultura - Nowej Europy im. Stanisława Vincenza, wręczaną od 2005 roku, otrzymują osoby oraz instytucje, których działalność ma wpływ na życie publiczne i społeczne w Europie Środkowo-Wschodniej. W intencji pomysłodawców, ma być wyróżnieniem, które dostrzeżone zostanie nie tylko przez osoby związane ze światem kultury - stąd właśnie wybór czasu i miejsca wręczenia nagrody. Na Forum Ekonomicznym obecne jest bowiem międzynarodowe grono ekspertów, a także liderów życia politycznego, społecznego i gospodarczego.

W przeddzień przyznania nagrody, 3 września, w Międzynarodowym Centrum Kultury na Rynku Głównym 25, odbyło się spotkanie z laureatem, pt. „Europa Środkowa od nowa?“, które poprowadził hungarysta i dyplomata - ambasador Rafał Wiśniewski. Agata Wąsowska-Pawlik, dyrektor MCK, podkreśliła: - Słowa patrona nagrody, Stanisława Vincenza, o tym, że lekceważenie lub przeoczenie kultury sąsiadów, a sięganie do tego, co dalekie z tej tylko racji, że znane w świecie, a nie że wielkie, jest w gruncie rzeczy brakiem szacunku do samego siebie, najtrafniej oddają postawę profesora Kissa. Cieszę się z jego wyróżnienia podwójnie - to pierwszy Węgier w wyborowym gronie uhonorowanych dotąd wybitnych Środkowoeuropejczyków, a zarazem jeden z najwierniejszych przyjaciół MCK, towarzyszący nam niemal od początku.

Prof. Csaba G. Kiss jest cenionym węgierskim eseistą, uczonym i polonofilem. Bada tożsamość Europy Środkowej wyrażoną w literaturze, mitach i symbolach współtworzących ją narodów. Działa na rzecz zbliżenia między Węgrami, Polakami, Słowakami i Chorwatami. Jako pierwszy - jeszcze w latach 80. ubiegłego wieku - wystąpił z ideą wspólnego podręcznika kultury środkowoeuropejskiej. To on wprowadził do nauki pojęcie „miejsc wspólnej pamięci” jako bardziej właściwej dla naszej części kontynentu wersji słynnych *lieux de mémoire* - jednego z najbardziej nośnych pojęć współczesnej humanistyki.

Csaba G. Kiss jest profesorem Uniwersytetu im. Loránda Eötvösa w Budapeszcie; do 2010 roku był wykładowcą w Katedrze Kultury Polskiej na Wydziale Polonistyki oraz Katedrze Hungaryistyki Uniwersytetu Warszawskiego, profesorem wizytującym na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie, Uniwersytecie w Zagrzebiu, Uniwersytecie Konstantyna Filozofa w Nitrze oraz Uniwersytecie Karola w Pradze. Zasiada w Radzie Programowej Międzynarodowego Centrum Kultury oraz Radzie Naukowej Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność. W latach 1987-1990 działał w węgierskiej opozycji, współtworzył Węgierskie Forum Demokratyczne.

Doświadczenie węgierskiego października 1956 - tak ważne dla całego jego pokolenia - i

reakcja Polaków na te wydarzenia utwierdziły Csabę G. Kissa w przekonaniu, że dialog polsko-węgierski dostarcza klucza i kontekstu dla zrozumienia dziejów obu krajów, a także ich miejsca w kulturze i cywilizacji europejskiej. – Trzeba pamiętać, przez ile wieków nasze narody walczyły o swój byt i suwerenność. Z tego powodu nasze obiekty architektoniczne, dzieła literackie czy artystyczne mają bardzo ważną wymowę dla tożsamości i dla konkurencyjności w Europie – podkreśla tegoroczny laureat Nagrody.

Przywołanym tematom poświęcił wiele książek, które składają się na fascynujący obraz literatury, kultury i zagadnień narodowościowych w Europie Środkowej, dbając o ukazanie ich z wielu perspektyw. Prace Csaby G. Kissa wydawane były m.in. we Francji, Niemczech, Słowacji, Chorwacji i Polsce. W naszym kraju ukazał się „Dziennik polski (1980–1982)” (Poznań 2000), „Lekcja Europy Środkowej. Eseje i szkice” (Kraków 2009), „Powinowactwa wyszehradzkie. Wspomnienia, szkice, eseje” (Warszawa 2016).

– Kiss to wnikliwy badacz pogranicza kulturowego krajów Europy Środkowej i relacji pomiędzy narodami. Od lat zajmuje się polityką pamięci, narodowościami i ich symbolami. Nie ucieka od polityki, ale poszukuje w niej logiki, głębokich przyczyn, tłumaczy historię narodów przez pryzmat ich doświadczeń. Sam stał także na czele ruchów demokratycznych w okresie transformacji systemowej w Budapeszcie, poszukiwał wspólnych cech Węgrów i Polaków w przeszłości i współcześnie, jest cierpliwym tłumaczem tożsamości narodowych, różnic i podobieństw dla wielokulturowego tygla, który kształtował nasze narody. Trudno o większą spójność idei, zainteresowań i dzieł: Patrona Nagrody i jej Laureata – wskazał prezydent Krakowa, Jacek Majchrowski.

Nagrodę przyznaje Kapituła Nagrody, którą tworzą: przewodniczący Rady Miasta Krakowa, przedstawiciel prezydenta Krakowa, prezes Instytutu Studiów Wschodnich, laureaci poprzednich edycji nagrody oraz przedstawiciele instytucji działających w obszarze kultury, nauki i edukacji, zaproszeni przez przewodniczącego Rady Miasta Krakowa. Dotychczasowymi jej laureatami są: Tomas Venclova, Jiří Gruša, Krzysztof Czyżewski, Emil Brix, Agnieszka Holland, Tatiana Tołstoj, Andrzej Stasiuk, Martin Pollack, Magdaléna Vášáryová, Serhij Żadan, Jacek Purchla, Jarosław Hrycak, Swietłana Aleksiejewicz, Krzysztof Penderecki.